

Talvisota

Kotikylä, koko Karjala ja suomalainen isänmaa eli rauhallista, hiljalleen vaurastuvaa elämää. Tiedettiin, että Euroopassa oli levotonta, muttei aavistettu tuhoa. Ei tiedetty, että jossain oli tehty tarkat suunnitelmat Suomen hävittämiseksi. Syksy 1939 yllätti jokaisen.

Syksy

*Laulaa myrskyt, vinkuu tuulet
myllertävät rajusäät.
Aallot ryskyy, kuohuu laineet lakkapäät.*

*Syksy särkee kaiken kauniin,
minkä kesä myötään tuo.
Se suven viime henkäyksiin,
voitollisen katseen luo.*

*Siks' moni ihmissydän itkee
huulet heikosti hymyää.
He kaihomielin valittavat
miks' oli kesä lyhyt tää.*

*Soita syksyn sävel heille
elon tiellä väsyneille.
Sano, kohta luonto elpyy eloon,
aurinko saa täyteen heloon.
Lempeästi illan suussa
linnut laulaa pihapuussa.*

*Sano, ihminen myös kerran
kuulee kutsun elon herran,
nousee ylös mullast' maan
ikikevään kunniaan.*

Aino Ohvo

Pakomatalla

On sumuinen joulukuun päivä. Tykkien jyske säestää arkisia askareitamme. Kauan on ollut painostava mieliala ihmisten keskuudessa. Outo aavistus on sanonut, että pian tapahtuu Karjalan kansalle sellaista, josta tuskin suuret historiatkaan kertovat. Sen surun ja tuskan, jonka jokainen kodistaan pakeneva on tuntenut, tietää vain se, joka on itse kaiken kokenut. Rakkaiden kotiemme häipyessä kauas näkymättömiin, tuntui kuin sydänhaavat olisivat verta vuotaneet. Sinne jäivät kodit, useallekin hyvin raskaiden hikipisaroiden hinnat.

Pakomatkan eräässä pysähdyspaikassa kajahteli hengellinen laulu toisensa jälkeen. Muodostuipa ilta ikään kuin hartaustilaisuudeksi. Kaikilla oli sama suru, kaikki tahtoivat alta ahdistuksen vaivan huoata huolensa Herralle. Joku puhui-kin, ja laulettiin taas. Tällainen oli ensimmäinen lauantai-ilta kaukana kodeistamme. Olimme kaikki sukulaiset ja ystävät hajallaan, mikä missäkin.

Erikoisesti muistuu mieleeni pakomatkalta ne nuoret äidit, jotka Karjalan paljon kärsineen äidin hellyydellä suojelivat muutamien viikkojen ja kuukausien vanhoja pienokaisiaan kylmyydeltä. Usein kuului joukosta huokaus: kunpa Jumala armossaan soisi meidän pian palata takaisin! Kunpa hän suojelisi miehiämme siellä tulilinjoilla.

Mutta meidän kaikkien pakolaisäitien kärsimys ei ole pysähtynyt siihen, että olemme saaneet jättää kodin kaikkine hyvyyksineen ja erota omaisistamme. Usealle nuorelle äidille on tullut sanoma, että pienokaisen isä on vuodattanut sydänverensä kylmenneen kodin ja rakkaan isänmaan puolesta. Kaunis on kertomus eräästä nuoresta pakolaisäidistä, joka saatuaan tiedon puolisonsa kaatumisesta, etsi lohdutusta vihkiraamatusta. Oi, jospa me kaikki jaksaisimme kärsimysten ja koti-ikävän keskellä heittää huolemme Herralle ja pyytää hädän hetkellä apua häneltä, joka sanoo: "Minun voimani on heikoissa väkevin". Älkäämme siis väsykö rukoilemasta näinä kovina koettelemusten aikoina, vaan muistakaamme Raamatun sanoja: "Avuksesi huuda minua hädässäsi, niin minä tahdon auttaa sinua." Rukoilkaamme hiljaisuudessa itsemme ja omaistemme puolesta. Myöskin poikamme ja puolisoimme tarvitsevat esirukouksia taistellesaan oikeuden puolesta rakkaan isänmaamme vapauttamiseksi ja vihollisen hyökkäyksen torjumiseksi.

Me karjalaiset uskomme, että pian pääsemme kotiin. Tämän ahdinkoajan koetelemusten ja kärsimysten keskeltä kulkevat ajatukset usein illan hämärtyessä ja yön hiljaisina hetkinä yli rakkaan kotikynnyksen, pysähtyvät sinne johonkin tuttuun paikkaan, kunnes taas heräämme elämän kylmään todellisuuteen. Karjalan kansa, joka kautta historian aikojen on elänyt alinomaisen vainon ja idän inhan uhan alla, on niin tunneherkkää ja toivorikasta, että se jaksaa vielä kauas kodistaan karkotettuna uskoa ja rukoilla, että Karjala nousee tuhkastakin. Kun isänmaallemme koittaa vapauden suuri huomen, uskaa Karjalan kansa voivansa Jumalan avulla aloittaa elämänsä särjetyissä kodeissaan.

*Vuoksen rannat on meille niin kultaiset, rakkaat
siks' niistä me erkane emme.*

*Ne ilomme nauraa ja surumme itkee
ja nielevät kyynleemme.*

*Oi hyvä Jumala, armahda -
viden meidät luo kylmenneen lieden.
Ei jäisi Herra kiitosta vaille,
jos astua saisimme Karjalan maille.*

Tuomikylä 16.2.1940 Aino Ohvo

Sankareita muistellen

*Oli kerran synkeät syksyiset päivät,
kun idän taivas raskaaseen pilveen käi.
Suven touhut ja kiireet unholaan jäivät,
koti kallis - ja puoliso kaipaamaan jäi.*

*Siel' rinnalla urhojen Karjalan mies
taisteli puolesta vapauden.
Kunnes kylmeni kotilies'
tai herposi miekka, sai sankaruuden.*

*Rannalta Laatokan kumean pauhun.
Virralta mahtavan Taipaleen vyön.
Näit sinä Karjalan uhrisauhun.
Kuulit sa kansasi sortajan yön.*

*Taipale - Kelja - ja Kirvesmäki
ne viestin uhristas kotiin toi.
Siel' iltatähti silmäsi sammuvan näki,
siel' hanget kallista hurmetta joi.*

*Siel' taukosi taisto, sait ikirauhan,
äidin, puolison rakkaan vierelläs näit.
Ja kera näin ihanan muistojen nauhan,
sä ijäiseen rauhaan sisälle sait.*

-----
*Ristiään kantain Karjalan mies,
kärsi hiljaa tuskan ja kodittomuuden.
Kun oli kylmänä kotilies,
hän toivossa rakensi kodin uuden.*

*Vaik'oli synkeä idän haamu
ja edessä toivoton tulevaisuus
Niin alati mieles' ol' Karjalan aamu
et' koittava kohta on päivä uus'.*

*Kun tuli kesä, kera keväisen soiton,
soi sotatorvet, sai sankarit rinnan.
Me tahdomme Karjalan vapauden voiton,
me uhraamme vaikka henkemme hinnan.*

*Olet sankari suuren vapauden työn.
Sinun uhrisi kautta näin Karjalan aamun.
Sua kiitän, niin kauan kuin sykkivi sydän,
sä kauas karkoitit pimeyden haamun.*

*Nämä rannat on kalliisti ostettu meille.
Tämä maa, jota astumme, pyhää maata.
Moni veljemme uljas jäi sankari teille,
heitä koskaan ei kyllin siunata saata.*

*Tääl' on isänmaalle uhrattu jaloa viljaa.
Tääl'on kumpuja kalleita umpeen luotu.
Puhalla syystuuli haudoilla hiljaa,
kun on kyyneleet kastehelmiksi tuotu.*

*Herra siunaa oi sankarin jalo työ,
kun taistonsa päättyi ihanaan voittoon.
Suo isänmaa, helmassas' lempeä yö,
siks' kunnes herää hän aamun koittoon.*

*Veljen haudalla seisautuu Karjalan mies.
On vaiti, ei valita vaan suree hiljaa.
Lopeta Herra sodan ies,
kasvata taistojen tanterille viljaa.*

Aino Ohvo, Esitetty 4.10.1942 sankarivainajien muistojuhlassa.

Räisäläisten evakkojuna joutui 20.6.1944 Elisenvaaran asemalla pommitusten kohteeksi. Kolmena laivueena tuli pommisade. Uhrien lukumäärä oli lähes 200, niistä räisäläisiä noin 90.

Elisenvaaran pommitus uhrien muistolle

*Juna hiljaa jyskien eteenpäin käy
on rauhaisaa kaikki
ei varjoja näy.
Se pysähtyy silloin,
jos vaara on milloin
se saattavi kärsivät ihmiset suojaan
sen sisällä rukoillaan, luotetaan Luojaan.*

*Oi äiti, on mulla niin outo tunne
mihin matkamme päättyy
kuinka ja kunne?*

*- Laps' Jumalan johdossa on kulkumme tie.
Hän matkamme määrää, hän kotihin vie.*

*Vaan keskeltä hetken tuokion
käy kuiskaus - vaara nyt lähellä on.
Pian tärisee ilma ja maailman ääret
kuka mittaa nyt kauhun ja tuskien määrät.
Siellä kärsivä huutavi: Herra auta.
Siellä aukenee manalle iäisyys hauta.*

*Siellä ikuinen armo on ihmisen luona.
Siell' on maailma tuhka, tomu ja kuona.*

*Äiti, kuulen kotoisten kirkon kellojen soiton.
Saa sieluni levon, saa rauhan ja voiton.
Äiti, katso kuin kynttilät kirkkaasti loistaa,
äiti - urut jo kuoleman hymniä toistaa.*

*On alttarin patsaissa armo ja rauha.
Oi, missä on sieluni pelastusnauha.
Näen Jeesuksen lempeät kasvot siellä -
oi, tule jo, missä viivyt sä Herrani viellä.*

*Kiitos äiti! Mun rukoilemaan opetit kerran.
Se johtavi minut luo elämän herran.
Se kantavi minut yli myrskyisen maan,
mä Jeesuksen helmahan levätä saan.*

*Tänä päivänä aurinko kirkkaasti loistaa,
tänä päivänä muistomme uudistuu, toistaa.
Tänä päivänä muistamme ystävät teitä,
tänä päivänä taivas on lähellä meitä.*

*Te ystävät olette kodissa siellä,
me matkalla elämän korpitiellä.
Suo Mestari, että me kaikki kerran
armon saisimme edessä elämän Herran.*

Aino Ohvo

Jalasjärvi

Joulukuun 12. päivänä 1944 järjestettiin Jalasjärvellä asemiesten tulojuhla.
Sinne **Aino Ohvo** kirjoitti runon.

*Oli kerran synkeät syksyiset päivät,
kun idän taivas raskaaseen pilveen käi.
Suven touhut ja kiireet unholaan jäivät,
koti kallis ja puoliso kaipaamaan jäi.*

*Maan edestä uljaasti jokainen mies
taisteli puolesta vapauden.
Moni kylmeni matkalla kodin lies'
moni kirposi miekka - sai sankaruuden.*

*Olet nähnyt sä Laatokan kumean pauhun
virralla mahtavan Taipaleen vyön.
Olet nähnyt sä Karjalan uhrisauhun
kuullut Kalevan heimon sortojen yön.*

*Taipale, Kelja ja Kirvesmäki
ne muistot ei koskaan haihtua voi.
Siel' iltatähti monen silmän sammuvan näki.
Siel' hanget kallista hurmetta joi.*

*Veli vierellä luiskasi: näin valot taivaan näin ikirauhan
Äidin, puolison rakkaan juur luokseni saan.
Näin keralla ihanan muistojen nauhan,
voin unhoittaa kaikki melskehet maan.*

*Nyt ootta vapautuneet aseveljet sieltä
miss' ankarimmin luoti soi.
Tääll' kotipolut kaivattuna ilahduttaa mieltä,
kun toisaalta taas olo outo olla voi.*

*Te näitten neljän talven tuovan lunta
ja kesän heltehistä kuumuuttaan.
Nyt muisteletta voimakasta unta
sankaritarujen vartiopaikallaan.*

*Te näitte kuinka Karjalan aseveli-koti
jäi liesi kylmäks' seisomahan sinne.
Miss' luodit soi ja säilä soti.
Nyt kulkee aseveli tietämättä minne.
Mutt' kaiken kestää, hiljaa kärsii vaan
eestä vapaan, rakkaan isänmaan.*

*Me näämme, katseenne on kirkas, vakaa.
Tulikirjaimin on nimenne lyöty
historian suureen kirjaan.
Kun oikeuden Jumala kerran määrää
rakkaan isänmaamme rajat.
Silloin nähdään kestävyiden hyöty.
Silloin koittaa onnen ajat.*

*Juhlimme teille tulojuhlaa
vuodesta vuoteen vaivaa näitte
Teille kiitos te aseveljet
työstä, jonka isänmaalle teitte.*

**Edellä olleiden tekstien lähteenä on käytetty kirjaa:
Sana Kantaa / toim. Maija Ailasmaa**